

יחידות רגלים בהגנה

קול. פ. גבריקוב

פולמוס נרחב, המתנהל עתה בעתונות הצבאית הסוביטית סביב תפיסות חדשות שונות, משתקף במאמרו של קול. פ. גבריקוב. אחת הסוגיות הגדולות בפולמוס זה התעוררה עקב הופעת הנשק הגרעיני ה"זעיר", והיא שאלת השינויים באורח-ההגנה — למען עשותם מציאותיים.

המאמר עומד במיוחד על:

- גישה חדשה למערכי-ההגנה ביחידות הקטנות (מפלוגה ומטה) לנוכח ריבוי כלי-הנשק הגרעיניים — המזכירה גישתו של גני. האוז האמריקני ("מערכות" קמ"א);
- יסודות הגנה-הקפית בתפיסות-ההגנה סוביטיות;
- פתרון סוביטי חדש בהגנה נגד-טנקים;
- ניצול הנגמ"ש במערכת אמצעי ההגנה.

*

בעקבות הופעת הנשק הטילי-הגרעיני, היה הכרח להקנות לגייסות כושר-להימה ותמרון מוגבר ולעובדה זו נודעת השפעה מרחיקת-לכת על אורח-הלהימה שלהם, וממילא גם על ארגון ההגנה וביצועה על-ידי יחידות-רגלים. יחידות אלו תאלצנה להקים את מערכי-ההגנה במשכי-זמן קצרים ותוך תגובה בלתי-פוסקת מצד אמצעי-ההאש של היריב — כולל אמצעים גרעיניים-טיליים.

אכן, בעזרת נשק ההשמדה-ההמונית יכולים הגייסות המתגוררים ננים להסב אבידות כבדות ליחידות התוקפות ובקטעים מסוימים אף לאלצן להעצר — אך אין לבסס את ההגנה כולה על נשק גרעיני-טילי בלבד.

בהגנה ממלאות יחידות-הרגלים, בשיתוף-פעולה הדוק עם יחידות-שריון, ארטילריה וחילות אחרים, תפקידים רבי-אחריות: מחזיקות בעמדות, גורמות אבידות כבדות ככל-האפשר לטנקים ולרגלים של האויב ויוצרות על-ידי פעולות אלו תנאים המאפשרים מעבר להתקפה-רבתית.

יש לזכור, כי כובד המשימה של השמדת הטנקים והרתחתיים של היריב מוטל בעיקרו על יחידות-הרגלים ואמצעי-ההאש שלהן. כל זמן שיחידות-הרגלים, בצותא עם הטנקים והתותחנים המסייעים, מוסיפות להתנגד בעקשנות ומחזיקות בעמדות — מוסיפה ההגנה להיות בלתי מעורערת, והתוקף אינו משיג את מטרותיו.

כדי לא להניח לאויב לפרוץ, וכדי להוסיף ולהחזיק בקר-ההגנה שנתפס, יש להשכיל ולשמור, קודם כל, על היחידות המת-

גוננות מפני מהלומות הנשק הגרעיני-הטילי של האויב וכן מפני אמצעי-ההאש האחרים שלו. דבר זה ניתן להשיגו באמצעות שילוב בין הגורמים של מיקום עמדות נכון, ניצול מושכל של פני-השטח, וארגון נאות של ההגנה. עתה, יותר מאשר אי-פעם, נדרשת מן המפקדים היכולת להפעיל באופן התכליתי-ביטור את כל הכוחות והאמצעים שברשותם לשם כינון הגנה פעילה שאין-לגבור-עליה ואשר תהיה איתנה מן הבחינות ה"נגד-אטומית" וה"נגד-טנקית".

בהגנה נקבעים, כידוע, לכיחת-הרובאים ולמחלקת-הרובאים — עמדה, ואילו לפלוגה — איזור-ההגנה (מוצב מוגן). ממדי העמדת דות והמוצבים יכולים להיות שונים; הדבר תלוי בתנאי הקרקע, באפשרויות התקפתו של האויב ובעצמתה של היחידה בלוחמים ובכוח-אש.

הידיעות, שהופיעו בעת האחרונה בעתונות-הצבאית הזרה והימדיעות פיתוחו של נשק גרעיני בעל עצמה זעירה בהשוואה לנשק האטומי-הטקטי המצוי בצבאותיהן של המדינות הקפיטליסטיות הראשיות, מוליכות אותנו אל ההכרח שבפריסה רחבה של יחידות-המשנה. ברם, פריסה כזאת הנה מוגבלת, שאם לא כן, יהיה הדבר גובל בהיערכות להגנה סתם-במפורז וללא-שיטה.

לדעתנו, יש להגביל את הריווח לרמת המחלקה והפלוגה. את העריכה-ההרווחה ניתן להשיג על-ידי הגדלה מירבית של המוצבים, שעדיין יהיו תואמים את אפשרויות-הלהימה של יחידות-המשנה.

מה יכולים, איפוא, להיות מימדיהם של עמדות ומוצבים? לכיחת-רובאים מקובל לקבוע עמדה שרוחב חזיתה מגיע עד 150 מטר, ולמחלקה — עד 500 מטר. האמנם ניתן לנהוג תמיד לפי אמות-מידה אלו? דומני שלא. אנו רואים עמדה כנתונה לשליטתנו לא רק באם נמצאים ממש בתוכה רובאי, מקלען או נושא מטול-רימונים — כי אם בעיקר משום שלא השתלט עליה היריב. על-ידי אש-אגפית וצולבת מקטעים אחרים ניתן למנוע מן הטנקים והרגלים של האויב לחדור לקטע זה או אחר. כיתה תופסת רק חלק של העמדה — כשהרוחים בין חייל לחייל אינם עולים על 12-8 מטר והחלק הנותר של העמדה מחופה-באש ומוגן על-ידי מכשולים.

חיל-הרגלים המגן עובר להתקפת-נגד

מטר. מכאן, שגם אם נערוך בקו אחד שתי מחלקות בלבד — תגיע חזיתו של המוצב-הפלוגתי ל-1500 מטר.

בגשתנו לקבוע את הרוחים המשוערים בין מחלקה למחלקה, אנו רואים כיסוד את תבליט הקרקע ואת טווח-האש התכליתי של הנשק בו חמושה הפלוגה. אש רובה-הסער האוטומטי תכליתית עד 400 מ'; אש המקלע-הקל — עד 600 מ'; אש מקלע-פלוגתי — עד למעלה מ-800 מ'; אש מקלע המוצב על נגמ"ש — עד למעלה מ-1000 מ'.

הכרה הוא שהרוח יהיה מכוסה באש-אגפית משני כיוונים. לפיכך ישתנו מימדי הרוח בין 200 מ' ועד ל-500 מ' ומעלה. אולם נקודת-המוצא — והגורם המכריע — בקביעת גודל הרוח חייבת להיות יכולתם של האמצעים הנ"ט המצויים בפלוגה להשמיד את הטנקים של התוקף.

אם במטולי-הרימונים הנ"ט הקלים שלה-עצמה יכולה הפלוגה לחפות על רוח המגיע עד 300 מ' ומעלה, הרי בתותחים ובטנקים שסופחו אליה ניתן, "לכסות" אף רוח העולה על 1000 מ'.

מימדי המוצב-המוגן הפלוגתי המוצגים כאן, מאפשרים עריכה תכליתית של פלוגת-רובאים בקו, או בשתיים-קדימה, או באחת-קדימה, בתדריג ימינה או שמאלה. עומקה של ההגנה נוצר באמצעות הצבה משוכללת של כלי-הירי. כידוע, רואים

במקרים מסוימים יכולה עמדת-הכיתה להיות בעלת מימדים שונים מממדי העמדה השגורה, או מורכבת מעמדות אחדות, נפרדות זו מזו. רצוי שעמדות אלו תכלנה שניים-שלושה חיילים, שכן אז רבה יותר מידת בטחונם מזו של חייל הנמצא בשוחה לבדו; וביחוד לאחר שהעמדה הופגזה.

כיצד ניתן לערוך את הגנתה של מחלקת-רובאים באופן תכליתי יותר? האם יש לקבוע לה עמדה — או להטיל עליה משימה להתגונן בצורת מוצב? לדעתנו, נכון יותר לערכה בכעין מוצב-מוגן, שממדיו בחזית ולעומק הם עד 500 מטר; שכן עצם הכינוי „עמדה“ כבר יקובע-מראש היערכות „קווצה“ (קומפקטית) של המחלקה.

מחלקת-רובאים מורכבת משלוש כיתות-רובאים, שבכל אחת מהן נמצאים מקלע-קל, מטול-רימונים נגד-טנקים ומספר רובי סער אוטומטיים. נוסף על כך אפשר להתגבר במקלעים פלוגתיים, וכן עשויים להמצא עמה טנקים ותותחים. רצוי שלא לערוך את כלי-הירי בקו-אחד מאחר ועריכה כזו מקשה על יצירת מערכת-אש צולבת ואגפית.

היערכות מחלקת-רובאים במוצב-מוגן במקום בעמדה, מאפשרת קיום עומק מסוים בהגנה וגיוון מבנהו של מערך-ההגנה. בהתחשב בפני-הקרקע אפשרי בהחלט, שכיתה אחת תימצא לפנים ואילו שתי האחרות — מקצת-מאחור או במדריג לימין. מתקבל על-הדעת כי מבנה כזה של „מערך-ההגנה“ יהיה תכליתי; והדבר מתאשר על-ידי ההקבלה שבינו לבין אחדות מהגרסאות המקובלות של תבנית „טרנס-קרביט“ אשר למחלקה.

קביעת מוצב-מוגן למחלקה — לעומת עריכה קוית של כל הכיתות — תקל על המפקד את ההיערכות ההקפית להגנה. ודאי, במוצב-מוגן שנקבע למחלקת-רובאים יתגלו רוחים. למשל, אם תערך המחלקה בשתי כיתות קדימה („בזווית אחורה“), עשוי הרוח בין כיתה לכיתה להגיע עד 350 מטר (כל כיתה — לפי מספר החיילים שבה — תיערך בקטע-חזית שרוחבו עד 80 מטר בערך, כשהרוחים בין חייל לחייל הם 8—12 מטר). במקרה הנתון אין לחשוש מפני רוח כזה, אפשר לחפות עליו היטב באש-צולבת של רובי-סער-אוטומטיים, מקלעים ומטולי-רימונים של שתי הכיתות הערוכות קדימה — ובאש חזיתית של הכיתה הנמצאת מאחור. אדרבא, יחדור לו היריב לתוך רוח זה; הוא יימצא או תחת אש קטלנית של כל אמצעי-האש אשר למחלקה — ויסבול אבידות כבדות-יותר מאשר מאש חזיתית בלבד.

נראה, כי לפלוגת-רובאים כדאי יותר לקבוע מוצב-מוגן שרוחבו חזיתו כ-1.5 קילומטר ומעלה ועומקו מגיע עד לקילומטר אחד. כמוכח, אין מימדים אלה קבועים אלא נתונים לתנודות לפי אופי השטח, מצבת-הפלוגה וכמות אמצעי-הסיוע אשר לרשותה. בשטח מבוחר וסגור, בו מצויות גישות מוסתרות רבות מעבר היריב שעליהן הכרחי לחפות במכשולים ובאש, יהיה בודאי רוחב החזית של מוצב-המוגן קטן במקצת מזה שבשטח פתוח וחלק.

בהציעו מימדים כאלה למוצב-פלוגתי יוצא המחבר מתוך החישוב שלהלן: מוצב-פלוגתי כולל, כידוע, מוצבים-מחלקתיים ועמדות-אש של כלי-הירי שסופחו לפלוגה. רוחב החזית של מוצב-מחלקתי הוא עד 500 מטר — ועל כך מתוספים הרוחים שביניהם, העשויים להגיע לעתים עד למעלה מ-500

בדרך-כלל כרצוי הקמת מגן-נגד טנקים בתוך מוצב-פלוגתי; אך סבורני כי השקפה זו לא נכונה לגמרי. השאיפה לקיים מגן-נ"ט בתוך המוצב-המוגן מאלצת את המפקדים לרכז בקטע מוגבל של השטח כמעט את כל האמצעים הנ"ט שלרשותם. ואילו בתנאי הפעלה נשק גרעיני על-ידי היריב עלול ריכוז כזה — ועל אחת-מה הוכמה בעריכה קוית — להביא לידי השמדתם המהירה של האמצעים הנ"ט.

מכאן, שתכליתי יותר לפתור שאלה זו על-ידי כך שהמוצב-הפלוגתי בשלמותו יהיה מגן-נ"ט. דבר זה יאפשר למפקד-הפלוגה לא רק לרְגוֹח את האמצעים הנ"ט, הן חזיתית והן לעומק, אלא אף ליצור מערכת-אש נ"ט מהימנה תוך שיתוף-פעולה עם יחידות שכנות.

ארגון מושכל של מערכת-האש הנו תנאי יסודי, בצד שאר תנאים נחוצים, לכושר-עמידה של מוצב-מוגן פלוגתי. חשיבות מרובה נודעת למיקום נכון של כלי-הירי המצויים, תוך התחשבות בתבליט הקרקע ובתכונותיהם של כלי-הנשק. יש מפקדים השואפים בשעת אימונים להציב את מרבית אמצעי-האש (מקלעים, תותחים, טנקים) במדרונים-הקדמיים של גבעות; אך לא תמיד כדאי הדבר — ויש והוא אף הופך את כל הענין לכשלון חרוץ. לנוכח מיקום כזה של כלי-הירי, יגלה האויב על-ינקלה את עמדות-האש ועוד לפני פתחו בהתקפה ישמיד את רוב אמצעי-האש — ובכך ישבש את מערכת-האש. תכליתי יותר יהיה להציב את אמצעי-האש או במדרון-נות-האחוריים, או ליד פתחי הבקעות והגאיות, למרגלות הגבעות (או ההרים). ואם, במקרה של הכרה, מציבים את אמצעי-האש במדרונות קדמיים — יש לקבוע בשבילם עמדות מתוך חישוב שיוכלו לנהל אש קצרת-טווח ב"קוים-קבועים", או אש אגפית, ולא אש-חזיתית. הדבר לא רק מגביר את קטלנותה של האש, אלא אף מקשה על האויב את גילוי המקומות בהם הוצבו המקלע, התותח, והטנק.

השאיפה להציב את יחידות-המשנה ואמצעי-האש ככל-האפשר על הרכס-הטופוגרפי מקילה על האויב את איכון מערכת-האש, ומרבה גם את מספר השטחים-המתים. הדבר שונה לגמרי אם יתפסו המקלעים, התותחים והטנקים עמדות-אש למרגלותיהן של גבעות, או במדרונותיהן הצדדיים והאחוריים. הדבר לא רק יסתיר את מערכת-האש מן היריב, אלא אף יגביר את חיותה. פתיחה פתאומית באש-אגפית ממדרונות צדדיים וא-חוריים משפיעה השפעת-הלהם על התוקפים.

בתרגילים מזדמן לעתים תכופות-למדי לראות, כיצד משתדל מפקד-פלוגה המגן על איזור בו נמצאת גבעה חשובה מבחינה טקטית, או שעוברת בו הדרך היחידה העבירה לטנקים, להציב באותו מקום-עצמו אמצעי-אש רבים ככל-האפשר. האמנם נכונה החלטה כזאת? סבורני, כי אין לראותה כטובה שבדרכי-הפעולה האפשריות. אם יהיה זה הקטע היחיד העביר לטנקים בגזרה שלמול האויב — ירכזו עליו הלו את מלוא עצמת-אשו, כולל אש טילית-גרעינית, על-ימנת להבטיח לטנקים שלו אפי-שרות של התקדמות באי-נמפריע. על-יכן, תכליתי יותר לא להיערך על הגבעה, או הדרך הנתונה — כי אם אי-ישם בצד, תוך חיפוי במכשולים, ובאש-צולבת ואגפית מכל אמצעי-הירי על הקטע העביר-לטנקים. דוקא כך ניתן לבצע את המשימה ביתר-הצלחה מאשר על-ידי העמדת כוחותיך ואמצעיך — מראש וביודעין — תחת אשם המרוכזת של התוקפים. שהרי

מהותה של אמנות-ההגנה מתבטאת דוקא בשמירה על כוח-תיך לקראת ההיאבקות המכרעת עם היריב. וכאן יש ברצוני להעיר הערות מספר בענין ניצולו של הנגמ"ש — אמצעי-האש הרציני של יחידות-הרגלים. עד כה, מוצבים הם בהגנה, בדרך-כלל, בריכוז גדודי, אי-ישם בעומק איזור-ההגנה — ואינם נוטלים כל חלק בהדיפת התקפות האויב. מצב-דברים כזה אינו נכון כלל.

לנושא-גייסות-משוריינים מקלעים רבי-עצמה ומחפה-שריון כלשהו; הם זריזות-נהיגה וניתנים לתמרון. לפיכך צריך להציבם בעמדות-האש, בתחום המוצב-הפלוגתי, מתוך חישוב שבכל רגע יוכלו להעמיס רגלים ולהסיעם בהסתר אל אותו מקום בו יהיו הללו דרושים ביותר. את עמדות-האש לנגמ"שים יש לבחור במדרונות אחוריים של גבעות או בפתחי גאיות ובקעות — ובמקרה זה מוטלות עליהם משימות אבטחת-האגפים והפערים.

יחידות-הרגלים חייבות להיות מסוגלות לנהל, בנשקן התקני, את קרב-ההגנה לא רק עם הרגלים של האויב אלא אף עם הטנקים שלו. אך יציבותה של ההגנה עולה בהרבה, כאשר משלימים ומתגברים את אש-הרגלים באש-טנקים ותותחים. זוהי הסיבה לכך שבמוצבים-פלוגתיים הנמצאים בגזרות-עבירות-לטנקים העיקריות, כה רצוי הוא שיוצבו לא פחות משלושה טנקים ושלושה-ארבעה תותחים נ"ט.

איתנותן של יחידות-הרגלים מותנית במידת היותן פעילות בהגנה — תכונה, אשר את גילוייה המובהק מהוות התקפות-הנגד. יחידות-רגלים יכולות לבצע התקפת-נגד עצמאית או בשיתוף עם יחידות-שכנות ועם עתודות, על פי הוראתו של המפקד הממונה — על-ימנת להחזיר לעצמן עמדות שאבדו להן. בכל המסיבות הכרחי הוא לפגוע תחילה, באש כל אמצעי-הירי המצויים, באויב אשר הבקיע לתוך מערך-ההגנה — ואחר-כך לתקפו בתנופה, ולהשמידו בקרב פנים-אל-פנים.

שליטת-הפיקוד הקפדנית המתמדת — היא תנאי הכרחי ליציבות הגנתן של יחידות-המשנה. מקובל לחשוב כי ברמת גדוד, פלוגה, מחלקה, האלחוט הנו האמצעי הבטוח ביותר לקיום השליטה. ברם, בהתחשב במימדיהם הגדולים של אזורי-ההגנה אשר ליחידות-המשנה, וברוחים הניכרים ביניהם, אין לסמוך על האלחוט בלבד, מה גם שהאויב ישאף לגרום להפרעות בקשר-האלחוט. אמצעי בטוח ונחוץ לא-פחות הוא הקשר הטלפוני, אשר רצוי שיימצא עם כל מחלקה ומחלקה. נוסף על אמצעי-הקשר האלחוטי והקוי יש להרבות בשימוש — לצרכי שליטה ופיקוד — גם באמצעי האיתות השונים. רק צירוף מושכל של כל אמצעי-הקשר עשוי לודא שליטה רצופה על יחידות-המשנה במהלכו של הקרב.

*

בעקבות מאמר זה התעורר ביתר-שאת בירור ער סביב השאלות בהן נגע המחבר (תוך הבלטת סוגיות כגון תפעול טילים נ"ט בהגנה, תפעולו ההגנתי של הנגמ"ש ועוד). הדי הבירור יובאו בפני קוראי „מערכות“.

עם זאת מזמינה המערכת את הקוראים לבטא אף את שיקוליהם-הם בסדרת שאלות זו, כגון: מבנה ההגנה, יצירת מערכת-האש, השימוש בכלי הנשק והתנועה שנתוספו בשנים האחרונות וכן בשאר בעיות של תפעול יחידות-רגלים בהגנה.